EUZKEL-ATALA

Urretxua'ko ezpatadantzari berriak

URRETXU'TIK

Erriko pestak amaituta gaude orain ixil ixilik denok. Baña etzat neri ongi iurıtzen orrelako ixiltasunian egotera, eta zenbaitearen alperrikako jardun oyek argitaratu gabe. Irakurleak jakiñen gañian zaudete guziok artu gendula asmoa erri onetan ere dantzariyak nola o ala ikusteko; orregaitik Sta. Anestasitan ikusiditugu amabost urten azaldu ez dianak. Jun dan illaren 22'an eta 23'an abestudigu erri ontako gasteak, bada poz pozik dagoz Urretxuko seme geyenak, eta esanbeariz ez dago gure aitonak nola dauden; batek baño geyagok emandiyo bostekua "Erbindurari". Etzat iruritzen egoki dala orrelakorik nik esatea baña. ¿Nola ixilik egon norbaitzuaren berriketak entzun da? ez da gauza errexa; ala ziyon batek; ezdakizu "Erbindura" zelako lanetan asi zeran gañera gogotik patrika urratuta gerakozera, eta ez dizu iñor ere lagun eingo; eta erantzuniyon orduban bazegola erriyan bat esan zirana bear banun 500 laurleko eta bear izenda 1.000 artu nuban asmo eder ori egiteko "Kakatzubatiogatit" ez bildurtzeko, eta aurrera eruateko artu nuban lanteri orregaz. Ori baña geyago esan emendu gizajo negargarri batet. ¿Eta zer dizkiozute irakurleak?

Egiten diyot alkate jaunari erregubat, egin dezala mesede aldun eran onian txistulariyak len bailen erriyan jartzera, zergatik gertatuko gera aurki dantzari aurrelariyak degula bikañak eta sokarako izango degulako gaztek danzan ezdakitelako tantayak epiñi biarko degula ean ordez, bada au izango litzake barregarrizko gauza.

ELIZKIZUNAK

Izan ziran guztiz egokiyak nun eze alkartuzalako txadonan aspaldiko urtetan ikusi eztan ainbe kristau. Oitura dan bezela etorrizan kanpotikan itzlari jakinsubat bada oitunonez zan motrikoarra apaiz jakinzua onek bere izkun euzkera ederra ta garbiyarekin azaldu zigun S. Anestasiaren bizitza nolakua izan zan, baita ere aitortuzun beiñ baño geiyagotan maite eta gorde bear gendula lenbizi, errege guziaren errege degun Kristo eta antziñako lege [e]rrak zergatik ortixek etorribear dulako [j]oiko jaunaren dako naitasun aundiya; batez ere jolas oitura guzirako garbitasuna. Gogo onetatik aurtenago S. Martiñetan aituko genduke beste izketaldi bat al balitz apaiz beoneagandik, zergatik Urretxuarrak ere poz pozik eoten gera euzkerazko itzlari jakinsuauberi entzuteko.

PELOTA JOKUAK

Datorren igandetik asten dirade, bada artu du negu guzirako Armerito Celso bakarrikan. Opatzeizut lagun aizkiria betei zakela patrika aurtengo neguban.

ERBINDURA.

ARRASATE (MONDRAGON)

PILDAI YAUNAREN ITZALDIAK

Benetan izan dira ederrak yaun agurgarri onek emen lau egunian egin dituen txonit[a]; eta azkenengo egunian "Cine Bedia" antzokiko itzaldia erri guztia arrituta geratu da bere jakituriakin ta itz egiteko daukan samurtasuna. Zorionak antolatzaliai.

EUSKO LANGILLIAK EIBAR'ERA

Erri onetan gar aundia dago langille artian datorren igandian 13'an uri langille artara juateko ta an Langillien batasun eta eusko anaitasunian egun eder bat igarotzeko. Juateko asmutan d[i]ridenak izenak emon deixela goixetik, a la bazkaldu ondoren juan diran berezibil aundi bat, beterik dago, ta alegindu gaitian beste bat betetzen goixian b[a]itzian juango diranakin gañera, berezebilen neurria iru laurleko da ta izenak emon da daukanak txartelak gertu daukie.

USTE USTE BAKO JAI POLI BAT

Astelen iluntzian Oñati egon eta etxerakuan Gernika'ko Udalaren erez iztúndeko umetxuak emengo Udaletxeko enparantzan jai eder eta erri danari atsegin izan jakon bat euren abesti eta dantzakin erakutsi ziguten. ¡Nola gero abestu eta dantzan egin! Txalo asko jo eutsan, bertan eguan oste aundiak, bañan tamalez erri agintarien aldetik eurak ondo irabazi zuten sariñik ez otzela emon diñue. Azketsi eta Arrasate uri euzkaldunaren eskerrik beruenak artu egizue guztiok.

EUSKEL IZENA

Miren Arantzazu jarri dotzie Markaida Eustazi'ren alabatxo jayo barrixai. Zorionak.

EUSKEL EGUN ALDEZ

Len EUZKADI'n argitaldua, 36.
Arregi' Ander, 5; Muxika Pilipa, 1.
Guztiz, 42 laurleko.
"Argia" asterokuari bialdu jako txindi au.

SENDATU ETA SENDATZEN

Unamuno Gergori geixo alde txikitxobat igaro eta lanian ekin dotzo, kalian agurtu degu bere gaitz aundixenak bota eta sendatzen Ugarte' Martin Eusko langillien lendakari zintzua, postu gera bera eta emaztia sendatuak ikusteakin.

UDALA MENDI.

DONOSTIA

IZTUNDEA PARRANDAN

Gaur goizean irtengo da euskel iztundea Bidasoaz aruntz, urteroko atseden jai alaia igarotzeko asmoz.

Antzezki jai. Baigorri'ko Arze pelotarien jatetxean, eguardiko ordu batian izango da, "antzezturik" bost ekitaldi izango ditun "Tripa pesta". Txalorik entzungo e zdegula badakigu, bazkari ona izan dedilla ta txaloak zuentzat.

"Gusto" badezue "arrima".

ELEIZAKUAK ARTU

Aspaldtik gaxo dagon Esnaola Sekundin, "Orfeon Donostiarra"-ko zuzendari azkarrairi, ostegunian ikurton deunak eman dizkate.

Jaunak osasundu dezala.

"LIZARDI"-RI

Ongi derizkiot zuk diozu idazle batzar ori egitia. Nere lanak ez du ezer aurreratuko, bañan ots egin nora nairako, ta J. L. au izango da.

ATARRENE.

ELANTXOBE

EUZKEL-IZENA

Gure lagun dan Intxausti' Didaka'n emaztiak izan dau semetxu eder bat, eta ipiñi deutse Jon Didaka euzkel-izen polit ori. Urte askotarako, eta zorionak umetxu eta guresoai.

IZPAR BELTZA

Amerika aldetik eldu da aste onetan negargarrisko izpar beltza edo il-barri bat, eta bertan esaten deusku zelan ango gaixotegi baten il dan Mejias Justa (G. B.) erri onetako seme eta mutil gazte sendua. Benetan danok itundu gera izpar onegaz, orregaitik otoi bat bere arima alde gure biotz biotzetatik, eta laguntzen deutsagu atsakabe orrean bere sendi guztiari.

ARRANTZALIAK

Igali gutxiko egunak izan dira igaro dan illakuak arrantzalientzako. Ez papardorik, ez egaluzerik, ez bokertik ez da agertu sasoi orretan, baiña barriro esan leike Jauna gomutau dala arrantzale gixajo onekin, onetarik ikusi dogu lau edo bost egun onetan zelan egin daben egaluzen arrantza politak, ogeta lau kintxel eutsi dabenak izan dira; orain gura genduke jarraitu deien luzero, betetako erri onetan euki dogun ezunia.

RUMANIA'KO BAYETZA

Sarritan entzun dogu esaten bateri baiño geiago, zelan asko ibilten diranak, gauza asko ikusten dabela, eta uste dot ez dala guzurra esakera zaar ori.

Gu itxastar edo itxas-gixonak, zorionez edo txarrez beti ibilten gera alde batetik eta bestera txakur galduen anzera, eta sarri eltzen gera iñoiz entzun ez dogun errietara; eta beiñ Jauna'ren laguntasunegaz eldu giñan Rumania'ko kai txiki batera.

Ingelanda'n, Prantzia'n edo Italia aldian, ederto ulertu edo adituten gera ango notiñegaz beti jakiten dogu zeo-zer prantzez edo ingelez eta, baina. ¿Nork daki gure artian Rumania'ko izketa edo berbetia? Benetako buru austia euki genduan kai aretan izketia dala eta ez dala; eta gaur esango deutsuet irakurle maitiok, zelako eguna igaro genduan ango izketia ez jakitia gaitik.

Igande arratsalde baten urte genduan gure antzetik, errira juateko asmuegaz, eta bide asko ibillita ibai aundi baten ertzetik, eldu giñan Galatz esaten deutsen uri batera.

Uri orretan batera eta bestera ibillita, guzti zaundia izan arren, jateko gogua eldu yakun, eta gogo ori betetako sartu giñan jatetxe batian. Itaundu neutsan ango txakizai edo kamarero batei (eskuen bitartez, ango izketia ez neban jakin eta) jan gura gendukela, eta buruegaz zir-zart, ezetz egiten deusku, eta ori ikusirik, uste genduan beste jatetxe bat billa baiña bestian be itaundu ta gero bardiñ egiten deuskue buruegaz, ezetz esan gurarik, eta guk ge ruago eta gose geiago asmatzen genduan

Ori ikusirik esan neutsan nere lagunai erri onetan ez dogula aurkituko janaririk guzi ez dabela emon gura eta.

Onetarik ibillita, benetako gosiegaz, burua altzau ezińik, juan giñan ontzira eta an bete genduan eztarrirarte gure urdallak.

Urrengo egunian, ontzi onduan aurkitu genduan, erdera egiten eban gixon bat, eta arei esan geutsan zer jazo yakun ariñagoko egunian, erri aretako jatetxetan, buruegaz ezetz esaten euskuen jatekua eskatuten gendunian eta.

Baiña gixon onek esan euskun zergaitik izan ziran arek buruetako zirt eta zart egiten ebenak.

Ikusi irakurliok zergaitik ziran arek buruko ezetzak.

Erri aretan bai esateko buruegaz, emen ezetz egiten dogun antzera egiten da, eta ezetz esateko, emengo baien antzera, eta onetarik jatetxetan buruegaz ezetz esaten euskuenian, bayetz esan gura eben, eta gu ori dala eta ez dala jan barik igaro genduan eguna.

Orregaitik iñoiz juaten ba'zarie Rumania aldera ardura aundia euki buruegaz, eta itaunduten ba'deutsue euskalduna ba'zera ezetz esan buruegaz, olanik esan deutsazue eurai egiya eta.

ITXASERTZE.

ELGOIBAR

DEUN MIKEL

Igandian Deun Mikel ballarako baserritarrak oso ospetsu igaro zuten beren zaindari eguna. Goizian jaupa ixilla, amarretan nagusia abesturik txadon nagusiko albobatzak oso ederki Perosi'rena itzaldi sakona egin zuan Markiña'ko lekaide karmeldarren zuzendari dan Aita Sesilio'k Arratsaldian erromeri ederra egin zan apaldiko ustetan ezagutu eztan beste jente batuzan, guztiak igandian egun au eldu zalako eta eguraldi ederrak lagundu ere bai

JAIOTZAK

Alabatxo bat eduki dute Alegia' Agustin'ek, eta Gorostiza' Andone'k. Baita ere beste alabatxo bat Riaño Zubiaurre' Luziano'k eta Zubizarreta' Juli'k. Zorionak gurazueri.

IZPAR BELTZA

Astelenian luzaro gexo egonda Jauna'ren besoetan ill zan emengo Deuna Kalare lekaime etxian Larrañaga' Rufina lekaime (munduan zuan izan au) baña lekaime etxia Josu'ren Biotza (Corazón de Jesús) ogeita bost urte zituan eta bost urte zaramaoen lekaime eta emengo "Erre txindi" deitzen dioten baserriko alabia zan (goia bego). Berebiziko illotoizketak egin dioste bertako eleizatxuan oste aundia bertan baturik.

Laguntzen diotet atsegabian bere lagun izan diran lekaime aisteri, eta baita ere sendikoeri.

OSAKUNTZAK

Operaziuak egin da Arrillaga' Iñaki Mirena sendagilliak oso ongi arkitzen dira Arriola' Dominga Markiña'kua; Otaegi' Bitoriana Arrasate (Mondragon)kua, Aizpiri' Bizenta Eibar'kua.

Pozten gera eta guztiz sendauta laister ikustia opa diogu.

GORA BERAK

Jun zan illian uri onetan jaio dira amar, illak lau, ezkondubak iru. Aragitan jan da 11.183 kilo.

IRIKIERA

Aste onetan iriki da gabeko zazpiterdietatik eta bederatziterdiak arte "Artes y Oficios" deitzen dioten ikasolari, eta bertara sartu nai duanak eman izen abizenak bertako zuzendari dan Ezenarro' Benardori.

AGURTZA ILLA

Txadon nagusian azi da egiten gabeko zortziretan Agurtza'ko Ama Neskutsa'en ill guztizko eleiz jaia Jauna agirian dala. Gaur igandez urtero bezela izango da arratsaldian kaletan ibildeuna agurtza'ren irudiakin. ¡Katoliko elgoibartarrak! gaur guztiok eleizara.

IZPAR BELTZAK

Atzo larunbatez eldu zan Arriaga' Anjel iltzala lendabiziko urtia. Irakurliak bai dakite jaun au izan zala uri ontako alkatia ,baita ere "Orfeon Lagun Onak" deitzen dioten asmatzallea, eta lendakari autua. Ba gaur larunbatez egingo dira bere animaren aldez il otoizketak eta egun onetan egiten diran eleizkizun eta ezaten diran jaupak bere animaren alde izango dira.

Baita datorren igandian "Orfeon Lagun Onak" egingo dio beste eleizkizun eder bat Alzola'ko txadon nagusian. Jaupa abestuko dute amarretan alkartasun onetako abesbatzak.

Bigarren aldiz laguntzen diogu atsegabien sendi eta famili guztiari.

Ostiralian igo du donokira urtebete ezteuala Zubiaurre' Laurentzi'ren alabatxo bat.

Laguntzen diegu atsegabian gurazueri.

ERLOJU BERRIA

Eldu da... bai, zorioneko erlojua, zai zeuden Deun Laurentzi ballerako baserritarrak zoriontsubak daude ta, laister jarriko dute orantxe beren eleizako kanpatoriak Gazteiz "Bitoria'ko" Lezea'ren etxetik bialdutako langilliak, diote oso erloju ederra dala. Zorionak ba Laurentzitarrori. ¡Laurentzitarra kez txarto artu! erlojo ori zuek ordainduba da, baña... ¿txarto etorriko arlitzake beste bat merkatu plazan?... erri guztiak eskatzen du ba, eta nik gaitik or konpon Maria Anton.

ELEIZAKUAK ARTUTA

Arkitzen da Muguruza Katalińe, "Urkarregi" basarrikua, laister guztiz sendatuta ikusi nai degu.

NASTE BORRASTE

Donosti'n Deun Iñaki'ren ikastoletan lenago "San Bernardo" ango idazkaria'ren laguntzalle sartu da, emengo seme Arkarazo' Luis.

—Bere irakurketa maertzatzarako estudiueri lenengo urtiari jarraitzeko sartu da Gazteiz Bitori'ko Josu Biotza'ren ikastoletan Zubizarreta' Karmen.

Emen arkitzen dira Astigarra' Gonzalo "Errezabal" pelotaria, bere emazte eta semiarekin. Donosti'tik etorrita. Bilbao'tik Gallastegi' Kepa. Azpeiti'ra jun da Odriozola' Teresa; Errexil'era Agirretxe' Agurne (Rosario); Bilbao'ra jun da Etxaniz' Jule; Deba'tik etorri dira Zubizarreta' Toma, sendagillie'ren sendia "Hotel Playa"-ren jaubiak.

Azkoiti'k Urkiri' Anjeles bere alabarekin.

—Deba'tik Gabilondo' Gumersinda, eta Arakistain' Miren.

—Donosti'ra jun dira Arriola' Jazinta bere semetxoarekin.

Bermeo'tik etorrita daude Basabe' Selestina, bere alaba Maria Luisa'rekin; Kanada Bizkaitik etorri da apaiz gurgarri dan Naberansakona' Kepa.

BATZARRA

Gaur, igande goizeko amaiketako, del egiten zaie, Deun Kepa Olako biargiñeri, etorteko Izeta alarguna'ren akei etxera, an egingo dan batzarrera, bertan langillien arazo gain itz egin bear da, ez uste izan mutillak zortzi ordu geureganatu ditugula ta bukatute dagola guztia, emen ez da azke, itzegitia eta etorri gustiok gaur izentatu dan tokira.

AIXERIXA.

ERREZIL

ANDOAIN'GO EUSKAL-JAIA

Ez nuan juaterik izan Andoain aldera, bañon jakin det neskatilla bi, bat Oyarzungua eta beste norbait begijak botatzeko zorin ibilliak dirala Aberriri "vista" gañera botako ziotelakuan ¡ai, gaxuak! Angelitok gauzak aurriaz, aurriaz egiñak ibiltzen ditu eta igande artan ere bai noski Eltzetak zionez. Dañon mutil ¿zer arrayo emoten diek?

NASKALDIA

Erri onetako estudiante denak juan dira beren ikastokietara. Ez estutu mutillak mayatza urruti zeok oraindik eta...

Egun batzuk emen igarota juan da Getariare Ugarte Leontxio.

Madrid'era Enrike Betorrou eta bere emaztia.

Zumaya'ra erri onetako neskatilla lirain Sarasola' Mirentxu.

Etorri da Bilbo'tik Agirretxe' Rosario.

EZKONTZA

Illa onen amabian ezkontzekua da erri onetako neskatilla polit Antzeluzko Jexusa, Azkoiti'ko gazte batekin. Urte askuan!

Beste uztarketa batzuek ere bai omen dira laster izatekuak. ¡Amen ba, komeni bada!

TALO.

IZURTZA

NASKALDIA

Etorri da Santander'tik Irastortza Eusebi.

Bermeo'ra Gerediaga Imanol bere emazte Benerandagaz.

Bilbaora juan da Ortiz de la Riva Joseba Mirena zalduna.

Gazteiz'tik osterea eginda emen aurkitzen dira Garzia Salas Erroman bere aita eta emaztiagaz.

Madrid'tik etorri da Altzola Imanol argiñ izandakua.

Uda aldia igarota juan dira Bilbo'ra Felix Bravo bere emazte eta alabakaz.

AGURTZA DEUNAREN ILLA

Ama Neskutza'ri opaldua dago illan eta ipini daigun gugan daukagun guzti guztia egunero utzik egin bagarik, geure famili edo sendiagaz apal oztietan otoiztu daigun gure azaba zarren antzera Ama Zeruetakuari agurtza Deuna.

Izan gaitian antxiñako euzkaldunak legez Agurtza Deunaren guztiz zaliok errukiorra eta on utsa dan Jesusen Ama zarituko gaitu ta.

Diñue.—Goiko Jauregi'ko Ortiz de la Riva jaunak bere baratzan erreka aldeko zelai zati bat zaldu dotzala Beko Jauregi'ko Garzia Salas Erroman'i.

Diñue.—Asi Urkiola mendian eta Otxandio aldeko lapur-erreka aldian Ubide baso mendietan aurkitzen diran ira epalla guztiak. Datorren astian edo auporzarreta inguruan batzar bat egin biar dabiela.

Diñue.—Batzar onetan erabagi garrantzi aundikuak artu biar dabezala Berriz Abaño eta beste albo erriko baserritarrentzat.

Diñue.—Oin urte asko ain bero ibili zan Urkiola'tik Atxarte'tik Abañora ein gurarik ia yan gelcituturiko bitxabal (camiño) barrian bultzakada on bat eta albada ainbat ariñen lanian asteko eran ipini biar dabiela.

Diñue.—Euren gurari guztia egitia lortuten ba dabe gertu dagoazala aldabena laguntzeko txindiz (diruz) nai egun batzuetan bertan lan egiteko biar bada. Geu be asko pozt[u]ko giñake onek danoen onerako asmuok egiztuko balira, eta orretarako danok ondo alkartu eta eskatu Aldundi edo Diputaziñuari jaun orok biotz bigun eta guztiz errukiorrak dira eta entzunak izango zare ta.

EGURALDIA

Zazoe onetarako ezin biak egiten ditu batez be artuak eta irak eldu eta etxeratuteko; baña, beti daukagu bañan bat soloetan dagozan arbi koitaduak euri eske aurkitzen dira didarka ezpabere gaizki biar dabela aupada baten diñue.

ARTZAÑA.

LEGAZPI'TIK

Agur gure jaioterri kutuna; agur bertako idazle ospetsu "Zar-Zale": Poz-pozian irakurtzen ditugu orko berriak, bai asteroko "Argia"-n eta baita eguneroko EUZKADI'n ere. Orregatik gure zorionak, "Zar-zale" eta beste euzkel idazleari... eta idatzi sarri-sarri gogoraturik erbestean gagozanak antziz eta pozez ikusten ditugula orko berriak. Idatzi ba, eta betor alkar ezagutzeko eguna, bizi-biziro eskartzeko zuen lan ori.

Eta galdetuko dezute, zertatik idazkitxo au erbestetik Legazpi'ko sallian? Ara ba, "Zar-zale" zertatik natorren.

Ostegunian Legazpiko berritartean ikusi nuen pelota-toki berria zer nola izendatu ez dakiztela; eta izen sail polit bat agertzen zenduan. Orregatik nere iritzia emateko asmoa artu nuan, eta emen natorkizu, ez oso bikaña naizelako, baño... tira... baleobatek iritzie eman bearko dabelako.

Nere ustez izenik egokiena da "Ibaigañ", ibai gañeko aldian dagolako eta baitzere bitxabala baño gertuago. Ez litzaioke oso gaizki ere "Txadon alde", baño izen orretzaz, lenago bezela bola-tokie baldin badago bolatokiari egokiago balitz, izendatu leike "Jolastokieta". Or dezute erbesteko Legazpiar baten iritzia Bataiatu baño lei zuen agerkariari zai gelditzen da.

TXIO-TXIO.

MAÑARI

YUAN-ETORRI

—Astelenian egon zan emen Zugatza' Jon "Algorri" euzkel-idazle bizkorra.

—Logroño'n yaiyek igarota etorri ziran Gonzalez' Elbire andrea ta Santurde Mirentxu neskatillia.

—Martitxenian agurtau genduzan Bilbo'ko Iturralde' Josebe andrea ta Arana' Iñaki ta Karmele bere seme-alabak.

—Zeanuri'ra yuan zan egun batzuk igaroteko asmuaz Santurde' Bingene neskatillia.

—Iruña'n egun batzuk igarota etorri zan Askorbebeitia' Patxi mutilla.

—Bilbo'tik etorri zan Belakortu Kistiñe neskatillia.

—Domeka arratsaldian egiñ eben mendi-ibilketa polit bat Ayartzaguena' Emille ta Magunazelaya' Pelise ta Bartitze neskatillatxu bizkorrak.

AGURTZA DEUNA

Martitxenian asi zan Urrille'ko Errosariyo santua. Arratsaldeko zazpi ta erdiyetan egiten da.

✣ ✣ ✣

Euzkelerriko oitura on guztiyal yarraiturik, Errosariyo santuaren zaletasunian danok sendotu ta indartu gaitezan; eta geure bizitzako egun guztiyetan Agurtza deuna gogotsu otoitztuaz Andra Mariya maitetu, poztu ta goratu daigun.

MALAXETXEBARRIA YAUNA'REN GOGO-ALDEZ

Euzkeltzale batzuen aginduz, eguaztenian emon zan meza bat emengo eleizan Malaxetxebarria' Perdiñanda euzkeltzale zintzua zanaren gogo aldez. G. B.

GAZTAIÑAK

Asi dira elduten. Gogo-gozuak dagoz, baña goizetikuak garaun txikitxua daukie.

Aurten gaztaiña asko dauela esan lei, beintzat, zugatzok oskol asko agiri dabe; ta uste dogu garaune be ugeri izango dala. Negureko eztira txarto etorriko.

BASERRI-LANAK

Baserritarrak ira ebaiten, ekarten eta baba batzen diardue; gaztaña batzen be laster dira asi. Oiñ, eguraldi onak biar dira bierrak aro-onian egiteko.

GEIXORIK

Alborenguaz "pulmoniyaz" dago geixorik Iberre'ko Solaguren' Toma "Zumelaiko Artzaiña".

Ariñ osatzia opa dautsagu.

EGAZKIÑ BAT

Igaro dan asteko sapatuan, goizeko amaikak inguruan Iñungane aldetik Durango alderuntz "aidoflano" bat tximistie lez igaro zan. Agertu zanetik aiyenatu arte, basuetako ira-epallak eta erriko jentia adi -adi egon ziran egazkiñari begira. Ta ondo pozik egon be, gitxitan ikusten dirala-ta.

AIZETIE

Egunokaz aizete aundiya dabil eta batzuen eretxiz aizete onen ostian euriyak datoz.

AUNTZ-YANA

Lengo domekan Mugarra'ko landan euki eben auntz-yana, Orozketa'ko ta emengo Aldebaraiyeta'ko neska-mutil batzuk. Eguraldi ederraz, bake ta umore onian sekuleko gogotzuen yan eiyebezan auntz ta enparau eruebezan yatekuok.

Aldra onek, len bildots eta perretxiko vana euki eben, eta oiñ auntz-yana; urrenguan Mugarra'ko saiyen bat yan biarko dabe. Atsegin yakonentzat jendo gozua izango litzake!

MIÑIK ARTU EZEBENIAN...

Eguztenian, Ortuoste' Justo ta Permiñ anaiyak burkada iriaz etxerantza etozala, Zumelai mendiyan burdiya itzuli ta bilinbolanka basue bera yausi yakien burdiya, bei ta guzti.

Permiñ mutilla beiyei adarretik elduta etorralako biziya galtzeko arrizku andiyan egon zan; baña Yauna'ri eskerrak bildur aldi bategaz bakarrik geratu zan; miñik bape ezeban artu. Beiyei be urretu batzuk baño etxakiezan egiñ.

Dan orduko aurten ainbat ira burdi itzuli die basuetan. Kontuz ibilteko da.

MAÑARIKO.

SORALUZE

ETXEKO GAUZAK

Batzokiak bere liburutegia barriztuteko asmoak aspalditik darabilz, gaur ekingo, biar ekingo, orretara zein izango ete dan erarik onena ibilli da. Oraintxe zabaldu ditu erri barruan, guztiak be, amar bat idazki itxi esakabide bat egiten aberastu daigun geure etxeko liburutegia. Batzordearen ustez errian zabaldu diran idazkiok biotz aberatzen artian zabalduak izan dira.

Erritik at, asko izango dira batera ta bestera bialduko diranak. Jakiña, geure alderdian diran ainbat gizon jakintsu ta esku zabalekoak bakarrik erantzun da be or dogu zaparrada galanta. Ala izan dedilla.

MENDIKO ILBILLERAK

Igande onetan Arratera juateko dira kuadrilla ezagun bat, erriko sendalari, irakasle ta abar esan nai dogu: lenago Elosu'n entzutea daukagunez batu ziran bertan sendagille benetakoa dogun Artadi Joxe'ri erregalaurik batuta bikain bat. Oingo ibillera onetan be zerbait izan bear dute aizkidetasun agergaitzak ezkeintzen deutsena bere lagunak.

✣ ✣ ✣

Pausutan be aldi asko baño len asiko dira mendi tontorrera igota eiztariok. A zer nolako eiza pilla jetxi bear duten: oiari erantzita zagozen alperrok, oiari erantzita zagozen alperrok, jaiki, jaiki.

DRIS-DRAS.

ZEANURI

AGURTZA DEUNA

Errosario'ko illa au asi da ta Deun Isidor elexan gabe edo arratsalde beluen egoten da elizkixuna oste andia bildurik bertara. Baita gaur barukuan illen lenengo nagosi da ikastoletako imeen Jaun artzea izanda.

ELEIZ-ORRIA

Illo-onetakoak dakazan gauzak.

Eleiz egutegia

12. Luistarrak.
13. Karmengo gau-gurtzalleak.
19. Paskual Deunaren taldekoak.
20. Apostolutasunekoen Jaun-artzea Jesu-Kristo Erregeen jaya dalako.

Igaroko illean bateatuak.

Ezkonduak

Illak.

Goizpar Ebanjelioa.

Bederatzi lenengo barikuak.

Agintzari ezin obea.

¡¡Nok ezan lei...!!

Otoitz bialguntza edo apostoladuentzat il onetarako otoya.

Oso irakurgai ederrak dakar da irakurri etza guztietan.

NASKALDIJA

Bilbo'ratu dira Oleaga legekari da Gorkouria Joseban sendijak. Emen aurkitzen da Gorostiaga Karkamo Araba'ko jauparia.

Baita Aletxa dagoan Atutxa' Pedro jauna berau Ea'ko jaupari izentau dau Gotzai jauna Deun Mikel egunian emen izan dira Etxezarraga Miren Biotze'ko semea, da auron nagosidan Naparroako semea ixenik emen eztakidana.

Baita emen izanda Sagarna' Alejandro Errigoitin dagoan jauparia.

Egunokaz joango da Zubiate'ko jauregi'tik alditxo bat emen eginda Errotaetxe' Joseba Mirenan sendija.

Intxaurbe' Peli Bilbo'ko uriko irakasle izentau dabe.

IGANDE'KO PELOTA YOKOA

Oste andia bildu zan igande arratsaldean eguraldia be ederra egoan da bape zana emen za negun orretan. Deun Mikel jaya toki askotan ospatu arren; azte apur bat aztu eben jenteak. Zufiria'k da Artamendi'k erraz irapazi eutsien Bernaola ta Etxandia Dima'koari da Alvaro Iurre'koari, 14 geraturikoneik 22 bi besteak eldu ziraneko.

Baita ba diñaude etzi illa onen 6 be egongo dala beste polota yokoen bat, baña nortzuk diran ziur ixenik eztabe esan ondiño.

IZPAR BALTZA

Lupetza'ko basetxean il zan lengo egunian Lapatza' Tomasa neskatillea. Laguntzen dautsagu atsekabean sendijari da otoi ba bere gogoaren alde.

TRANVIAK DA BILBELAK ALKAR YO

Eguen arratsaldean Areatzan (Villaro)-n Bilbo'tik etorren erri onetako abere osalaria. Bide erdian ei egoan geldi kargako bilbel bat, da tranvien tokira yo bear da bideen bior-baten zan ezkero goitik bera egin eginean yoyan tranviagaz alkar yoeben, baña guztiz gogor, da bilbela txi-mits-burdi 4 azpira zartuta dana apurtu zan da zori-onez abere osalariari etxakon lenengoan uste zan beste egin. Emen osalari Ibarrolak diñonetik laster osatzeko dala. ¡Baña onetik urten dau mutillonek!

SAKRAMENTU DEUNA'REN DOMINGO ABA

"Jaungoiko-Zale"-ren irarkolan atarata salgei daukagu emen idazte au. Gorostiaga Eulojio jaupari langilleak euzkeraz ederto idatzita Dima'ko irukoitz trinitarioen deunen bizitza. Irakurri barik elitzake geratu bear sendi bat be. Baserriko sukaldean ondo irakurten dakian batek sendi guztiari irakurri, da an ikusiko dau zer dan emengo bizitza laburran da ekandu da fedeko gauzetan zelangoak izan bear dogun. Jarrai bide ederra Dima'ko seme ospetsu onek ipinten dauzkune da egokia gagozan aldi onetako.

BASERRITAR BAT.

MALAX ETXEBARRIA 'TAR PERNANDA (G. B.)

I

NOR ZAN?

1876'gko urtian Portugalete'ko urian jayo zan. Bere lenengo ikastaruak Josulaunakin eginda, Bilbao'n ikasi eban *batxiller*-ikastarua. Gero, Zaragoza'n osakintza ikasi eta bertan osagille izena artuaz *lizenziau* egin zan.

Larrabetzu ta Gamiz'en osagille urte batzuk eginda, bere barruan eroyazan ikas-goguak asetuteko, itxi osagilletasuna eta *doctor* ixena artzeko ustez, Madrid'era juan zan. Eta Madrid'en *doctor* egiñaz batera, Sta. Cruz eritxoen osategira yuanaz, begi-osagillell egin zan. Askenez, urte beterako Paris'era yuan zan eta Lapersonne osagille jakitunaren menpian bere ikastaro guztiak ornidu, osatu, indartu ta gogortu egin eban zan.

Ona emen Pernanda Jauna'ren bizitzako lenengo atala: *ikastia, gogotsu, sutsu ikastia.*

Paris'tik etorrita begi-osagille Durango'n geratu zan.

II

Gaur-egunian gauzak astiz begiskatzen ba-doguz, *gizonik asko, gizonik geyenok* bere atzian garuazan *egi bat, egi argitsu bat* geure adimenian ez daroagula, ardura barik esan gegike.

Gizona ez da itxaso asarriaren ur kresaletan jo ona, jo ara, noz urperatuko, noz jagiko dabillalln intxaur-azala lakua. Ez Gizonak egia ikusteko adimena dauka eta egi orrek diñotsona jarraitzeko naimena. ¡Eta bere bizitzako egikun guztiak *egi nauzi bateri* menperatzen ez dauzan gixonaren gaxua! Egi nauzi ori, egi argitsu ori da gizonaren elburua.

Itxasgizonarentzat, itxasargia dana, orixe bedori da gizonarentzat elburua. Zoritxarrez, bizitza onetako itxas-zabali ekaitsuan zenbat gizon dabillan elburua barik. Eta geure euskel-erri maite onetan be zenbat!

Baña eurotarikua etzan Pernanda jauna. Bere gaztaruau jaun-maitasunak gizon-egiteko bidietatik eruan eban eta elburudun gizona zalako, gizon egitera eldu zan.

III

PERNANDA JAUNA'REN ELBURUA

Pernanda'ren elburua bere egikunak erakutsiko dausku. Jaun-maitasuna ta Euskal-Erri maitasuna ziran, Pernanda'ren bi aundiko maitasun biak. Eurok ziran bere *bere elburua.*

Zaragoza, Madrid eta Paris-ziar ibilli zan-arren, ez eutsan iñoz itxi Pernanda'k bere barruan yeroyan siñezaren suari itzaliten; siñezaren-sua beti beti bixi ta sutsu yagon eban bere biotzeko suteyan.

Durango'n begi osagille zala zenbat lekaide, lekaime eta txiro edo biartsu osatu eban; eta osatziagaz etzan naikotzen, osatuta gero eskupekua emoten eutsen.

—Emakumia, iñotsan, bein baten biartsu bateri; zuk zeure gorputza makal dozu; zeure zanetako odoia txirua da eta begietako miña kentzia gura ba-dozu, ondo yatia biar-biarrekua yatzu.

—Yauna, orretarako dirurik nik eztot, erantzun eutsan, emakumiak.

An entzutian, atara sakeletik dirua eta emonaz esan eutsan:

—Jan egizu eta zatoz egun bi barru.

Pernanda'ren bigarren maitasun, Euskal-erri maitasuna zan.

Bizkai'ko aldun zala Euzkadi ta Euskeriaren alde lan sendo egin eban. Lan sutsu egin ebalako, bigarrenez aldun aurkeztu zanian, bere areriuak, berari autarkiak eskiñita gero, atzipetu egin eben; bere bildur ziran.

Eta Pernanda'k maitasun biok eriotz ordurarte bixi-bixi yagon ebazan bere biotzian.

Bere azkenetan zala, bere arima oteradiko Jesus'en gorputzaz indartuta gero beraganatu eban. Jontxu bere seme txikikutuna eta besarkatuaz, esan eutsan: *Jontxu, ene seme maite ori, egiyok euskera beti eure amari.*

¡Ze erakutsi ederra!, ene irakurlia. Au ekaitsuak basetxe zarra satika-satika, bera dakarran lez, euskera-jauregi zar-ederra be, euskal-biotzaren ots edurtsuak austuaz dakar.

Ondo ezagutu eban egi au Malax-Etxebarria' Pernanda'k eta bere azken-goguan orixe biarrixan ori emon eutsan bere biotzeko atalik samurrenari: *euskera jauregia jausten itxi barik, sutik eukiteko biarrixana.* —Jontxu iñotsan—eure amari euskeraz beti itz egiyok! ¡Ze azken-gogo ederra! ¡Donokitik be euskera-aldi, geure-artian egin eban lez, egingo al-dau!

Baña euskaldunak Pernanda'ri zor bat lantsagu eta sor au ordainduteko biarrixanian gagoz. Biarrixan au bere aldez otoi egitia da. Otoi, ba, bere alde Jaunari'ri, ene irakurle maitia.

ASTITXE.